

„EDINOST“

izhaja dvakrat na teden, vsako sredo in soboto ob 1. uri popoldne.

„Edinost“ stane:

za vse leto gl. 6.—; izven Avst. 9.— gl.
za polu leta „ 3.—; „ 4.50
za četrt leta „ 1.50; „ 2.25

Posamične številke se dobivajo v prodajalnicah tobaka v Trstu po 5 nov., v Gorici in v Ajdovščini po 6 nov.

Na naročbe brez priložene naročnine se upravnštvo ne ozira.

EDINOST

Oglasi in oznanila se računajo po 8 nov. vsrčica v petitu; za naslove z debelimi črkami se plačuje prostor, kolikor bi ga obseglo navadnih vrstic.

Poslana, javne zahvale, osmrtnice itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi se pošiljajo uredništvu v ulici Carintia št. 25. Vsako pismo mora biti frankovano, ker nefrankovana se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in inserate prejema upravništvo v ulici Carintia 28. Odprte reklamacije so proste poštnine.

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

• V edinost je m. č. •

Volilcem

kmečkih občin političnega okraja **Volosko** in mestne skupine **Kastav-Volosko-Lovran-Moščenice!**

Pred letom dni vršile so se volitve v deželni zbor Isterski. Vsploh volitve v kmečkih občinah volilnega okraja Volosko bil je sijajen: priporočena narodna kandidata bila sta **jednoglasno** izvoljena. In tudi v mestni skupini Kastav-Volosko-Lovran-Moščenice bila je zmaga naša: voljen je bil po hudej borbi naš kandidat. Izid volitev je močno poparil naše protivnike, kajti ta izid bil je svečan protest proti njihovim trditvam, češ, da je Istra italijanska zemlja; osobito je bil to glasen protest proti trditvi, da imajo vsa Isterska mesta izključljivo italijanski značaj.

Razburjenost mej nasprotniki našimi bila je silna in hoteč jej dati duška, storili so se krive nezaslišane nasilstva: vničili so v glasovitej seji Isterskega deželnega zbora izvolitev gosp. **Mate Mandiča** za kmečke občine političnega okraja Volosko, dočim so izvolitev družega poslanca istega okraja, gospoda **Slavoja Jenka** — dasi je bil izvoljen pri istih odnošajih in od istih volilcev — milostno odobrili. Ali ta poslednji je višje cenil narodno čast in poštenje, nego licemerski mu podeljeno nasprotniško milost ter jim vrgel mandat pod noge.

Posledica tem dogodkom je, da morate zopet stopiti na volišče: razpisane so dopolnilne volitve. Kmečke občine političnega okraja **Volosko** volijo dne **25. avgusta** dva poslanca in mestna skupina **Kastav-Volosko-Lovran-Moščenice** dne **30. avgusta** jednega poslanca.

Volilei! Podpisana sta tega menenja, da bi bilo Vašemu narodnemu ponosu, Vašej značajnosti in Vašemu poštenju najlepše zadoščenje, ako bi zopet jednoglasno volili iste poslance, katere so politiško demoralizovani Vaši protivniki po potu nasilja iztirali iz deželnega zbora.

Zató priporočamo volilecem kmečkih občin političnega okraja **Voloskoga**, da volijo za svoja poslance sledeča gospoda:

Mate Mandiča, urednika „Naše Sloge“ in
Slavoja Jenka, trgovca in župana v Podgradu.

Volilecem mestne skupine **Kastav-Volosko-Lovran-Moščenice** pa priporočamo, da volijo dne **30. t. m.** gospoda

dr. Andreja Stangerja, odvetnika v Voloskem.

Volilei! Predstoječe volitve so velepomembne, kajti dokažejo naj našim nasprotnikom, da ne vklonemo — stoječi na potu postave in pravice — svojega tilnika niti pred njihovim nasilstvom.

Pridite torej vsi na volišče in vršite svojo domovinsko dolžnost!

Uredništvo „Naše Sloge“.

Odbor pol. društva „Edinost“.

0 našej narodnej organizaciji.

I.

Pod tem naslovom prinesel je pred nekaterimi dnevi Ljubljanski „Slovenec“ članek, kojega mislijo preresečne in prevažne, da bi smeli o njem molčati; treba je temveč, da se prav resno bavimo z dotičnimi premišljevanji in nasveti.

Delati je treba, to je glavna ideja, ki navdaja pisatelja rečenega članka, delati povsod v malih in oskih, na videz malenkostnih delokrogih, delati po navodilih enotnega vrhovnega vodstva, katero — poučeno o potrebah posameznih krajev in okrajev in poučeno tedaj tudi o potrebah celega slov. naroda, — vsakemu odkazuje njegov delokrog in cilj, ter ob enem daje zaslombo in pomoč posamezniku pri njegovem narodnem delu. V tem smislu stavi pisatelj tudi jako konkretne predloge. V vsakej vasi, v vsakej še tako malej občini naj se osnuje odbor zaupnih mož; ti

prvotni odbori naj se v vsakem okraju združijo v zaupni zbor celega okraja, ter naj sestavijo svoj stalen odbor, ki v rednih sejah razpravlja in ukrepa o narodnostnih vprašanjih, važnih za dotični okraj. Vsi ti okrajni zbori pa naj imajo svoje središče in sicer v Ljubljani, kjer naj veliki osrednji odbor vodi vse njihovo delovanje.

Ti nasveti dali bi se še razviti in dopolniti. Določiti bi se moralo, kaj se ina smatrati za „okraj“ v tej narodnej organizaciji: ali naj se ista osnuje po sodnijskih ali političnih ali volilnih okrajih, ali naj se osnujejo skupine po drugih specijelnih načelih. Vprašalo bi se potem tudi, ali bi ne bilo dobro, da bi vsi okrajni zbori vsake dežele stali v zvezi najprej mej seboj in potem še le v zvezi z osrednjim odborom, kajti dokler še velja sedanja ustava naše države, dokler smo Slovenci razdeljeni po deželah, moramo se tudi še boriti po deželah. Vedno moramo sicer delati na to, da zgine ta razdelitev, vsak trenutek moramo si biti svesti, da slovenski narod ni varen svoje eksistence

dokler ni združen v eno upravno celoto z enim deželnim zborom, — a dokler ne dosežemo tega svojega glavnega cilja, toliko časa treba je delati na to, da se kolikor mogoče zavarujemo proti raznarodanju v vseh posameznih deželah, da v vsakej posamezni deželi svojemu narodu in njegovemu jeziku priborimo kar največ moči in upliva, da se mu ne bodo vedno in povsod mogle kratiti pravice, zagotovljene mu v temeljnih postavah. Ravno ta pot nas pripelje do združenja: čem več bomo dosegli v posameznih deželah, tem lažje dosežemo potem tudi konečno združenje v eno upravno celoto. A to so posameznosti in žalibog, da nismo še tako daleč, da bi se bilo treba takoj odločiti o teh in podobnih vprašanjih naše narodne organizacije.

In vendar je zadnji čas, da si jo začnemo snovati!

Res je: s podvojeno silo pritiskati so jeli na nas naši nasprotniki, na vseh poljih delajo, da bi nas pogubili. Slovenske otroke tujčijo slovenskemu narodu po šolah vsake

vrste, — in česar v tem smislu ne store njihovi deželni zbori in odbori, to store njihova šolska društva, — javno moralo slovenskega priprostega ljudstva kvarijo s svojimi volilnimi sredstvi: s podkupljanjem in strahovanjem volilcev, in ker pri vsem tem le še prepočasno napredujejo, hočejo nas uničiti s tem, da naše zemlje kar sistematično preplave se svojimi kolonijami, kakor sovražniki osvojeno zemljo, katero hočejo za vedno spojiti s svojo. Mi pa zdihujemo in mirno gledamo, kako se leto za letom jezikovna meja na Stajarskem, na Koroškem in na Goriškem pomiče proti jugu in proti vshodu.

Da, večina Slovencev tega niti ne ve, tako izborna je naša sedanja organizacija! Kranjski Slovenci videč, kako si slovenski jezik po Kranjskem venderle počasi pridobiva nekoliko več veljave, kako venderle počasi stopa v javnost in izpodirva nemški jezik, vesele se tega napredka in mislijo, da se Slovencev nič več ni bati; tega pa ne vidijo, kako ob mejah tuji narod izpodirajo naš slovenski narod.

Zidajo in zaljšajo poslopje narodnega napredka in glasno se vesele, da se čedalje bolj vidno vzdiguje, tega pa ne vedo, kako se ob mejah tiho ruši kos za kosom naše zemlje, in ako kmalu ne spregledajo, spodkopana jim bodo tla, predno se zavedo in v hipu zruši se vse, kar so si počasi sezidali. Zadnji čas je tedaj, a prepozno še ni!

Naš narod je narod zdrav in zadovoljno obdeluje slovenski kmet svojo, navadno ne posebno rodovitno zemljo, odgaja svoje mnogoštevilne in zdrave otroke, željan poduka pridno prebira dobre knjige, svoje otroke pa radovoljno pošilja v šolo, da se oni nauče, kar se on naučiti ni mogel, ker ni imel priložnosti. In ako mu je le mogoče, preskrbi kateremu svojih otrok manj trudapolno življenje; da ga v višje šole, ter vedno odtrguje potem sebi in svojim, da temu pomaga do onega cilja, ki si ga je izbral. In tako se vidno obnavlja slovensko razumnost in vedno ostaja v tesnej zvezi in dotiki z vsemi krogi celega ljudstva.

Tak narod gotovo ni namenjen poginu! Ako se vzbude naravne moči, ki še spijo v njem, ako se vse te moči obrnejo na pravo pot, gotovo pride do svojega cilja: do sreče in pravega vsestranskega blagostanja, in vsi naporji njegovih nasprotnikov ne bodo mu mogli škodovati; še koristili mu bodo, ker mu dajo priložnost, da se ukrepi in razvije v hudem boju. —č.

Avstrija in Nemška.

Sedaj tako mogočna Nemčija bila je nekdanj del avstrijskega cesarstva, dokler se ni rešila avstrijskega gospodstva ter se oklicala za samostojno. Njena usoda pa je bila vedno navezana na Avstrijo, koja jej je skazala velicnih dobrot ter jej pomagala do mogočnega obstoja. V zahvalo je nekdanj tako ponosni a sedaj celoma potrti Bismarck sklenil z Avstrijo in Italijo zvezo, takozvano tripelalijanco, ki že toliko let dela toliko hrupa po zbornicah in časopisih, katera pa ne sloni na solidnej podlagi in na čutstvanju ljudstev. Razven politiške zveze sklenila je Avstrija z Nemčijo tudi colno pogodbo in se pogovorila o raznih tarifah in pospeševanju narodnega gospodarstva.

Od dobe prijateljstva s sosednjo Nemško datuje pešanje avstrijskih financ. Bismarck je v svojej mogočnosti marsikaj ukrenil, kar je v državi bilo v korist; osobito je gledal, da povzdigne trgovino in žnjo razvije domačo obrt. Sklenil je carinske zveze ne samo z Avstrijo, temveč tudi z drugimi državami, pri tem je pa dobro pazil, da je Nemčija dobila pogačo, a zavezanci je ponudil — kamen.

Colna pogodba Avstrije z Nemško je tako uravnana, da uživa zadnja od nje znatnih koristi, v tem ko nemška carinska tarifa zabranjuje našim pridelkom pot na Nemško. Z visoko ugodno carino je nemška zabranila našim pridelkom pot v deželo, z druge strani je Nemška država gledala, da olehkoti izvažanje svojih pridelkov v inozemstvo.

Kakor navadno pustila se je Avstrija zvabiti na led ter svojo škodo še-le pozno sprevidela; krivdo je hotela popraviti posnemajoč Nemčijo: vpeljala je takozvano zaščitno carino, koja jej pa ni dosti pomagala, razven da je konsumente čez mero obtežila. Nemčijo so naši državniki posnemali po opičje in to uvidevajo stoprav v sedanjem času. Nemška je „na videz“ popolnoma korektno postopala: vsakdo ima pravico do samoobrambe, enako tudi države. Vpeljala je varstveno carino z navideznim namenom pospeševati domačo obrtnijo. Nikdo jej tega ni zameril; na Dunaju so koj posnemali ter uvedli višjo ugodno carino na inostransko blago.

Ali za zvišanimi colnimi davki tičalo je na Nemškem nekaj drugega, pametnejšega.

Zviti Bismarck je vedel domačo obrt pospeševati s tem, da je izločil celoma iz dežele nekatere tuje pridelke, deloma pa z ustanovljenjem premij za izvaževalce in s podporami zasebnih prevoznih podjetij. Gledal je, da domačih pridelkov prevažanje iz nemškega rajha v tujezemstvo čem manje stane. In res se je izvoz v Avstrijo, navzlic visokim ugodnim carinam povešal, obrt na Nemškem je cvetela in nemškim trgovcem in obrtnikom je bilo kmalu lahko vspešno konkurirati v tujezemstvu in doma.

Bismarck je šel, ali narodno-gospodarska njegova načela so ostala in sedanja nemška vlada storila je še večji korak naprej. Samovoljno je prestopila in pozeptala sporazumljenje z Avstrijo gledé državnih železnic, po katerem sporazumljenju bi obe državi ne smeli znižati niti zvišati železniških tarif, ne da bi se predno bili pogovorili.

Kakor blisk se je nedavno raznesla vest, da se je v Nemčiji ustanovila velikanska zveza parobrodskih društev in železnic z imenom „Deutsche Levantlinie“, čije namen je pospeševati izvoz domačih pridelkov, z druge strani pa spraviti nase ves izvoz iz Avstrije na vstok, določivši za prevažanje sramotno nizke cene. Ta prevozna črta ima namen uničiti avstrijski promet v Orijentu ter nadomestiti avstrijsko izvozno blago z nemškim. Trst bude izvestno na tem veliko trpel, ako se mu ne bude ob pravem času pomagalo.

Glavni predmet izvažanja iz Avstrije v Orijent je sladkor. Da lahko vsaki razsodi, kako bude trpel ta predmet na nemške konkurenci, povemo samo, da prevažanje enega stota sladkorja iz Magdeburga v Carigrad skozi Hamburg stane 1 gl. 55 kr., v tem ko plača en stot sladkorja iz Prage po južnej železnici v Trst in dalje z Lloydovim parnikom 2 gl. 20 kr. torej 65 kr. več. Neka druga zveza „Hamburger Orientlinie“ prevažata stot v Carigrad za gl. 1'42, torej za 78 kr. manj kot skozi Trst. Razlika je tedaj gorostasna.

Omenimo naj še, da je avstrijska vlada o teh nevarnih spletkah zvedela stoprav, kadar ni bilo več pomoči. Postavila se je koj v bran ter začela dogovore z južno in državnimi železnicami in z Lloydom, kateri dogovori so pa bili dosedaj jalovi. „Chi ha tempo non aspetti tempo“ — zadnji je čas, da se avstrijska vlada resnejše pokaže napram svojim navideznim zaveznikom, ki jej neso k drugej hasni, nego da jej delajo ovire.

Trgovsko ministerstvo je povabilo južno železnico, da se z obema parobrodskima društvama, Lloydom in po Donavi sporazume, da se vozne tarife v Trst in vstok znatno znižajo ter se postavi jez proti nemškemu tekmovalju. Južna železnica je od nekdanj znana po svojih skupih voznih cenah. Deloma jej ni niti zamere, kajti ona je privatno podjetje, ki mora tudi nekoliko se ozirati na svoje delničarje. Vendar je občna tožba, da so nje tarife previsoke in voziti se po tej železnici postalo je že nekak luksuz; kdor le more, se tej vožnji rad izogne.

Česko izvozno blago gre navadno po Labi skozi Hamburg in Češka sama vdobiva svoje kolonijalno blago skozi Hamburg in ne skozi Trst. Minolo leto so državne železnice vozno ceno za sladkor znižale za 1'0 kr. na kilometer in tonu, ali južna železnica je svojo tarifo trdovratno obdržala in znižanje državnih železnic ni imelo vspeha. Sedaj je južna železnica nekako prisiljena svoje tarife znižati, sicer bi jej Hamburgska črta vzela ves izvoz in promet. Rešitev uvidi menda le v ogromnosti izvažnega blaga. Ako bude pa uvidela, da ima kako drugo pot, po katerej bi lažje shajala, se je gotovo oprime ter pusti, da trgovina v Trstu celoma propade. Se more li Avstrija vspešno zoperstaviti konkurenci nemške vstočne črte? Pri Dunajskih dogovorih mej južno železnico, podonavskim parobrodskim dru-

štvom in Lloydom, hotela sta prva znižati svoje tarife za 40% ali Lloyd se je temu uprl ter hotel znižati je za 10%. Povedati moram, da vdobiva Lloyd od vlade 1,300.000 gl. letne podpore, njega stanje je pa slabše nego vsacega drugega parobrodarskega društva. In kaj bi pomagalo to znižanje proti tarifam v Nemčiji? Na nemških drž. železnicah so se cene znižale za 1½ pfenigov, kot enotna cena za kilometer in tonu. Do takega znižanja se ne bode niti Lloyd, niti kaka zasebna železnica v Avstriji drznila. Lloyd se nahaja na jako slabih nogah; od njega ni niti upati, da bi pri sedanjem položaju še cene znižal.

Pri obstoječih slabih okoliščinah voznih podjetij v Avstriji, zadnja skoraj ne more vzdržati avstrijsko črto na vstok, katera bi se po robu postavila nemškej ter prevzela prehodno blago (transito) Nemčije v svojo oskrb. Prepozno uvideva Avstrija svoj kritični položaj, katerega so jej vstvarili ljubi nemški zavezanci. Vendar pa noče še uvideti svoje prave poti ter začeti resnejše skrbeti za lastne interese.

Na vspešno konkurenci ni niti misliti, kajti pred vsem nam manjka potrebnih sredstev in samostojne politiške vednosti in premetenosti. Obe avstrijski podjetji ne povzdigniti tržaškega prometa na stopinjo nekdanje sreče. Iz tega je razvidno, kakšne prijatelje ima lojalna Avstrija v svojih nemških sosedih. Prosit!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Kakor javljajo „Politiki“, odpovedal se je dež. maršalek v Galiciji grof Tarnovski svojemu mestu in je to javil v posebnem pismu namestniku grofu Badeniju in zajedno prosil, da bi se imenovanje novega maršaleka kolikor moči hitro izvršilo.

O nemškej pevskej slavnosti na Dunaju nam se je izjaviti prav na kratko: bila je v pravem pomenu besede pangermanistiška demonstracija. To priznava tudi glavno glasilo nemških liberalcev „Neue Fr. Presse“, pišoč: „Ne more se reči, da je ta slavnost nepolitiška, kajti uprav čut vzajemnosti mej avstrijskimi Nemci in Nemci v rajhu, kateri čut je pritisnil slavnosti svoj znak na čelo, je gotovo element politike. Simpatije Nemških gostov do Dunaja in Avstrije neso manjše od simpatij Dunajčenov do Nemčije“. Pri slavnostnem koncertu dne 17. t. m. rekel je predsednik nemške pevske zveze, Bekh: „Ludstva Nemčije in Avstrije veže jedna bratska vez. Nemški duh ne pozna mejnikov v nemških zemljah. Niti ped nemške zemlje v Avstriji ne smemo izgubiti, to je prrisega Dunajske pevske slavnosti!“ Ne smemo zamolčati, da se je tega koncerta udeležilo več naših ministrov. Ako primerjamo postopanje proti našej skromnej slavnosti, namerovanej v Devinu, s sodelovanjem vladnih dostojanstvenikov pri Dunajskih nemških slavnostih, se nam pač jasno pokaže dvojna mera. Morda pa je čudno postopanje dostojanstvenikov odsev dogodkov na Češkem.

O dogodkih na Češkem piše „Gazzeta Polska“: Tauffe namerava, predno se odloči gledé uvedanja češčine kot notranjega poslovnega jezika, stopiti v dogovore z historiskim plemstvom in drom. Gregrom. Za kulisami storili so se koraki, da bi se doseglo sporazumljenje mej Staro- in Mladočehi. Znamenja kažejo, da se bodo dali Mladočehi pridobiti, ako Staročehi nekoliko prijenjajo.

Vnanje države.

Nemški cesar je teh dni gost Ruskega cara. Vdeležil se bode tam velikih vojaških vaj. Cesar Viljem se na vso moč trudi, da bi se prikupil caru. V Revalu

nagovoril je častno stažo v ruskem jeziku. V Narvi so nemškega cesarja pričakovali: car, carevič, nemški in avstrijski poslanik in drugi dostojanstveniki. Vlada pozdravila sta se najpristronejše. Tudi tu je Viljem pozdravil častno stažo v ruskem jeziku. Pri obedu nazdravil je car nemškemu cesarju in cesarju Francu Jožefu povodom njega rojstvenega dne. Nemški cesar odgovoril je ruski, nazdravljajoč caru.

Srbskega poslanika Simića bodo iz Beča premestili. Uzrok je neki ta, ker ni mogel izposlovati, da bi Ogerska vlada preklicala naredbo o uvažanju praščev. —

Bolgarski knez vrnil se je v Sofijo. Pri banketu izrekel je neko zdravico — mož posnemlje druge mogočne vladarje — in slavil svojega ministra-predsednika. Nemške in madjarske novine so se požurile, da nam sporoče modrosti Ferdinanda velicega. No mi smo uverjeni, da bode nekega dne kakor kavra izginila ta fenomenalna modrost raz evropsko pozorišče.

D O P I S I.

Iz Gorice, 15. avgusta 1890. Če je plemenit vzrok, plemeniti so tudi vspehi; kdor seje veter, žel bo nevihto in če pritišenejo k plemenitim ustanovom valed hudobije človeške tudi kakove neugodne okoljaine; dobra stvar stoji trdno, baš ker je dobra in „fortuna non muttat genus“. Tako se različno smatrajo tudi veteranska društva, zvečine zbok nevednosti. A kdor enkrat izpozna, da gojé in dejanski izvrševajo prelepo gaslo: „za vero, dom in cesarja“, gotovo bo dal vsakej dvojbi slovó in bo pravičen pri njihovem ocenjevanji. Kdor ni mrzlega srca ali duševno slep na obe oči, mora se kot očigled uveriti, da veteransko društvo ni le v medsebojno podporo, mariveč, da je njegov obzor širji in v blagih smotrih dalek važnejši. Ono sijajno gaslo mu ne stoji mrtvo na papirji, ono prehaja v čila dejanja, spodbudo in krasne izjave državljanske zvestobe in humanih čutov.

S posebnim veseljem pozdravljamo krepki razvoj našega II. primorskega veteranskega društva pod vodstvom njega predsednika, g. A. Jakobi-ja, kojemu bije srce za dobro in krasno. Njegovi programi in njih izvršitve avedočijo o njegovem posebnem taktu. Pa tudi ganljivo je videti odslužene vojake tako navdušene v slogi in obelodanjevanji njihovih lojalnih čutov. Red, morala, lepi čut so stvari vseh vekov, izobraženih narodov in društev in ona blagodejno odjekavajo iz vseh odnošajev in smotrov naših veteranov. Naj služi v lep vzgled našemu občinstvu glede pozora proti društvu hvalevredno postopanje našega c. kr. namestnika, gospoda vit. Rinaldinija. Slišimo namreč, da se je s posebnim pismom zahvalil društv. predsedniku zato, ker ga je zadnjič v Ajdovčini iznenadil sè svojim in veteranov prihodom. Izrazi omenjenega pisma pa neso izjave birokratične formalitete, ampak udostojanja in hvaležnostnih čutov. Bilo je zadnjič povedano, da bo omenjeno vet. društvo 24. avgusta popol. v Podgori, na prostorih g. grofa Attemsa, pred lepim gradom divne lege in okolice, na historičnih tleh, kjer so bili nekdanj Benečani tepeni, praznovali imendan presv. cesarja Frana Josipa I. s tombolo (100 for. tomb. 50 for. cinkv.) z javnim plesom, govori, dekoracijami, sviranjem in umetnimi ognji. Te sijajne velike veselice udeleže se — soditi po analogiji prejšnjih dokazov — vsa Goriška aristokracija in ljudstvo na tisoče. Kar bo to izvenredno svečanost še eminentno povikšalo je to, da jo po časti tudi g. namestnik, vit. Rinaldini se svojo navzočnostjo Predsednik g. Jakobi bo govoril v tem

redu: I. v nemškem, II. v slovenskem in III. v italijanskem jeziku.

Ker je v tem društvu prav veliko Slovencev in ker je čisti dobiček iz tombole namenjen v zalog naših vrljih veteranov; ker bo veselica torej zelo prijetna neobičajna in zajedno koristna, ne bodo se kesali tudi naši bratje v Trstu in okolici, pa tudi iz drugih krajev, ako pridejo ta dan v Gorico in v lastno Podgoro, poleg smaragdnozelene Soče pod gosto obrasteni kalvarskim hribom, sred plodovih poljan in blizu svetovno znanih Ritterjevih tvornic in ne daleč od kolodvora. Srdačno! Popis pride svoječasno.

Domače vesti.

Cesarja rojstveni dan praznoval se je posebno slovesno. V nedeljo na večer bil je najpoprej vojaški mirozov, potem pa mirozov društva veteranov, kateremu se je pridružilo „Del. podporno društvo“ z zastavo in nekaj udov „Unione Operaia“, isto tako z zastavo. Društvi sta se razvrstili pred namestniško palačo. Na trgu pa je bilo na tisuče in tisuče občinstva. Ko je godba odigrala cesarsko pesem govoril je najpoprej podpredsednik veteranov v italijanskem jeziku, potem pa tajnik v imenu predsedništva „Del. podpornega društva“ v slovenskem jeziku, kateremu govoru se je odzvalo naše občinstvo z daleč tja po trgih in ulicah razlegajočimi živijo-klici. Od namestništva pomikal se je sprevod mimo „Vila Necker“ zopet na trg pred mestno palačo. Slovenskega občinstva je bilo toliko, da je po vsej poti prav odločno prevladalo se svojimi živijo-klici. „Živel Fran Josip“, „živela Avstrija“, „živela domovina“ razlegalo se je neprestano. Ko smo dospeli do uredniških prostora našega „Piccolo“ bili so pa vzklici toli silovit, da se ti je videlo kot elementarno silo naraščajoč vihar, provzročen po lojalnem čutstvu našega občinstva. Pojav ta bil je lahko umeven protest proti pisavi rečenega lista in bil je irredentovske gospodi glasen memento, da slovenski živelj v Trstu še ni zamrl. Takega pozdrava slavni „Piccolo“ še ni doživel. Sprevod pomikal se je potem po ulici Via Caserma na trg pred vojašnico, kjer se je razšel.

Dne 18. t. m. zjutraj ūli smo z grada 24 strelav. V luki zasidrane ladje in javna poslopja bila so okrašana zastavami. Ob 9. uri je bila v stolnej cerkvi slovesna služba bozja, katere se je udeležil g. namestnik vitez Rinaldini s predstojniki vseh tukajšnjih oblastvi. Popoldne je bil pri g. namestniku velik obed, katerega so se udeležili prevzvišeni vladika Tržaški, stacijski poveljnik, lin. ladje kapitan. p. l. Semsey, državni poslanci Naberger, Burgstaller i. dr. Na večer je bila sijajna veselica v društvu „Austria“, k katerej je tudi došel g. namestnik.

Ocupnilo nas je, da vladni list niti omenil ni, da se je „Del. podp. društvo“ vdeležilo sprevoda in da je to društvo največ pripomoglo do sijaja patrijotške te manifestacije.

Za družbo sv. Cirila in Metoda nabrali so prijatelji v Škofljoki gold. 2.10. — V veseljem krogu častilcev državnega poslanca, g. dr. Ferjančiča nabralo se je v Ilirske Bistrice gl. 17.14. Ta došli nam dar prejeli smo posebnim veseljem. Slava vrlim rodoljubom!

Pevsko društvo „Adrija“ v Barkovljah je slavilo na jako slovesen način predvečer rojstvenega dne Njeg. Velič. cesarja. Ob 8. uri zvečer so se zbrali društveni pevci pred pevsko šolo, kjer se je pripravilo 20 lampijonov, katere so nosili dečki. Zdaj so se tu uvrstili povci, 20 dečkov je pa nosilo lampijone. Prižigali so se bengalični ognji v narodnih barvah. Pred stanovanjem, kjer je pevška šola, zapeli so „Adrijaši“ „Za dom“, potem pa se je pomikal sprevod do prostora pred Barkovljansko luko, kjer svira navadno

znana mestna godba. Pred raznimi gostilnamami je bilo zbrano vse polno mestne gospode, posebno pa „rudeče“. Korakajoči mimo glavnih gostiln peli so Adrijaši „Primorski stopaj“. Rudeča mestna gospoda si tega v Barkovljah neso pričakovali. Prizor pa je bil res veličasten: mnogobrojni pevski zbor v svitu bengaličnih ognjev in lampijonov. Ko so prikorakali „Adrijaši“ na prostor pred Barkovljansko luko, čakala jih je tam velika množica domačinov in mestne gospode. Na prostoru — med samim vejevjem dreves — pa so bili prižgani viseči baloni. Tu so se postavili pevci v kolobar, kjer so v svitu bengaličnih ognjev zapeli „Cesarko pesem“ s Hribarjevo kantato. Društveni predsednik, g. Drag. Martelan zaklical je nato trikratni „živio“ Njeg. Vel. cesarju — in iz mnogo stotin grl navzočih je zagromel trikratni „živio“. Zatem so zapeli Adrijaši še „Himno Adrije“ ter več drugih narodnih zborov, med odobravanjem navzočega občinstva. Zatem so se zopet uvrstili ter korakali pevajoč proti krémi „Obrtniškega društva“. Celi vrt imenovane kréme je bil razsvitljen z mnogovrstnimi baloni, a v sredi, nad prostorom, katerega so zaseli „Adrijaši“, visel je jako lep transparent, katerega je napravil društv. predsednik. V sredi transparenta je bila upodobljena lira — društv. znamenje —, ter zgoraj in spodaj napis v narodnih barvah: Živio Fran Josip I. — Pevsko društvo „Adrija“. V imenovanj krémi se je vršil zatem pevski večer, kateri je trajal do najjste ure. Pevci so tu zopet zapeli stojó in razoglavi „cesarsko pesem“ s Hribarjevo kantato, na kar so zagromeli dolgotrajni „živio“-klici. V malej ladji na morji — uprav spodaj pred krémo — pa so izpuščavali „Adrijaši“ rakete, ter prižigali bengalične ognje v nar. barvah. — „Adrija“ je pokazala pri tej priliki zopet, da predstavlja tu jako potrebno stražo ob „Adriji“. To se je pokazalo uprav tega večera. Ko smo „Adrijaši“ namreč začeli peti „cesarsko“, na prostoru pred luko, počila je — petarda morda le kakih 300 korakov od imenovanega mesta. Domačini so mislili v prvem hipu, da je počila kaka močna raketa, izpuščena po „Adrijaših“ samih, a koj zatem in drugo jutro prepričali smo se, da je bila petarda — zločin irredente. Isto jutro je našlo več udov „Adrije“ koščke papirja, podobne poštnim znamkam, z napisi: W Trieste e Trento redente — „Italia fata ma non unita“! — razven tega se je našlo še nekaj papirjev na kojih je bil narisana avstrijski orol, davljen po „Italiji“ in „Tridentu“. Trst pa zasaja svoj meč uprav skozi pralorla! Pod orlom je bil napis: Circolo Garibaldi — Trieste 1890. Tukaj se vidi očitno namen irredente. V mestu so se bali policije in prišli so ven v Barkovlje, kjer mislijo pripravljati toren svojemu delovanju. Ali motijo se zelo: V Barkovljah so si ti ljudje slabo izbrali, kajti ravno tu so naleteli na najjačjo narodno slovansko tvrdnjavo!

Iz Trsta se nam piše: Obžalujemo v obče, da „Adria“ noče poznati nas Slovencev. Opisala je vso slavnost, vršivšo se povodom cesarjevega rojstnega dne, a najzvestejše ljudstvo, zastopano po „Del. podporno društvo“, je čisto prezrla. Ali se sramujete tega elementa, ki je po vsej resnici avstrijski stražar ob obalih Adrije?! Ali znabiti se vam je to kadilo, ker so naši ljudje „živio“ klicali? Čudno je to: onim, ki neprestano delajo vladi preglavice, gredo vladni listi vedno na roko — nas, ki smo jej verno vdani, pa prezirajo. Tudi mi smo sinovi mogočnega plemena, ali drzni nismo, kajti nam so bombe in petarde nepoznana stvar in mi smatramo za prvo svojo dolžnost biti zvesti podaniki svojemu vladarju. Ali jednakopravnost bomo tako dolgo zahtevali, dokler je ne dobimo — dokler ne preneha tisto preziranje, katero je prav netaktno zagrešila gospa „Adria“. J—č.

Kje so Lahi? Člankar uradnega lista „L'Adria“ v številki od minole nedelje kaj krepko pobija „Indipendenteja“ velikolaške nazore: Ta list je namreč zapisal v nekeje svojej številki stavek „kdor se rodi Italijan, ne more nikdar postati Nemeč, če bi prav sam hotel“. Člankar mu razvidno dokazuje, da je mnogo Lahov delovalo mej Nemci in Francozi ter so se smatrali za prave Nemce in Francoze. Ako se Lahi ne morejo raznaroditi, tem manj drugi narodi, kakor Nemci in Slovani. Kako je, da se Francoz Cambon sam zove Itatijana ter je mej prvaki v ultralaškem krogu? Ako izločimo iz vrst tržaških Lahov vse one, kojih imena se končajo na Ich, az, er, el, itz, itd., pogledimo kaj ostane! Pač v neznatno številu bi se nakrat spremenili mnogoštevilni bataljoni! bodra krdela, ki marširajo na osvoboditev prihodnosti, spremene se se pred našim očmi v zrak. Čemu torej toliko hrupa in krika radi „Pro patrie“, ako iz Laha nikdar ne more postati Nemeč? Istinito, „Indipendente“ ni mogel boljše samega sebe obsoditi in one, ki ropočejo za zopetno vstajenje razpuščenega društva. — Do tukaj člankar. Ako bi načelo, ki jo je izrazil „Indipendente“, bilo njemu res sveto, moral bi pred vsem izbaciti iz svojih krdel neštevilne svoje pristaše, kateri so slovenskega pokolenja, a sedaj so Slovanom najhujši sovražniki. Tudi Slovan bi ne smel nikdar postati ni Lah ni Nemeč. Tedaj bi se pa o italijanstvu v Trstu niti ne smelo ziniti, kajti Lahi bi v Trstu bili bele vrane. —

Iz Jelšan se nam piše: Kakor je bilo v „Slogi“ že objavljeno, imeli bodemo v Jelšanskej občini dne 21. t. m. volitev fiducijarjev. Izvoljeni bodo vsi prejšnji, razun g. župana Pipa, ki je v toplicah in se vrne še-le koncem meseca. Ljudje so silno razžaljeni in poprašujejo, kako je mogoče, da so volitve poslednje zavržene. Ko sem jim te dni razlagal, kaj so storili Italijani v Poreškem dež. zboru, bili so vsi enega mnenja, da ni treba pošiljati v Poreč več poslancev, temuč da bi bilo najbolje, da bi sami si iskali pravice. Še bolj pa so bili razdraženi, ko so slišali, da so kaso okradli, v katero se stekajo njih krvavi žulji. Mi stojimo vsi kakor en mož za svoje stare poslance, katere so brezobzirno Italijani iz sabora izgnali. Če jih stokrat zavržejo, jih bodemo stokrat zopet volili. Živelj naši vrlji zagovorniki in neustrašljivi prvobiteltji za narodna prava!

Za šesto župno cerkev v Trstu se je nabralo do sedaj gl. 15.575.31. Darove sprejema odbor. škofjska pisarna in vsi gg. župniki naše škofije.

Razpisano je mesto okrajnega zdravnika za Verdelski okraj (okrajna blagajnica za bolne). Letna plača 750 gld., prošnje do 25. t. m.

Štipendiji. Razpisan je natečaj za tri stipendije, dva za slušatelje poljedelstva in jeden za slušatelje gozdarstva na višjej poljedelskejšoli na Dunaju; prošnje na ravnateljstvo akademije do 25. septembra. — Razpisan je tudi natečaj za podpore in stipendije iz ustanove Konstantina barona pl. Reyer; za te podpore in ustanove je odločenih 4200 gld. na leto; podpore od 100 do 400 gld. in stipendiji v znesku 150 do 300 gld. Do podpor imajo pravico osebe, ponesrečene v trgovini; do stipendijev ubožni dijaki rojeni v Trstu ali okolici, pridni in avstrijskega mišljenja, ki so se posvetili trgovinskim študijam. Prošnje do 30. septembra borznej deputaciji. — Razpisanih je sedem stipendijev iz ustanove „Ananiam“ za srednješolce v letnem znesku 200 gld.; prošnje v teku prih. meseca na magistrat. — Dalje je razpisan stipendij Jakoba Manussi letnih 252 gld. za učence lekarničarstva prošnje do 20. septembra odboru lekarničarjev v Trstu.

Novo poštno znamke uvedejo se v promet z 1. dnem septembra; imela bodo te-le barve: 1 kr. temno-rjave; 2 kr.

svetlo-temnaste; 3 kr. zelene; 5 kr. rdeče; 10 kr. modre; 12 kr. temno-rudeče; 15 kr. karminasto-rudeče; 20 kr. oljnatozelene; 24 kr. sivo-višnjaste; 30 temno-črnkaste; 50 kr. višnjaste; 1 gld. temnomodre; 2 f. temno-rudeče. C. kr. poštno ravnateljstvo objavlja v dveh jezicih (nemško-laškem) navod gledé rabe teh mark in frankovanja pisem.

Statistika dima. Od kar se je cena smodka, znižala peša njih poraba. V I. četrtletju t. l. so pokladili v Avstriji 9 milijonov smodek „Britannica“ torej 326.700 komadov manj nego lani. „Kuba“, kojih se je prej pokadilo do 20 milijonov, se jih je letos popušilo samo 4 milijone. Dolgih cigar, ki so se nekaj prodajali po 1/2 kr. sekaj pa po dva kr. se je nekaj pokadilo po 80 milijonov, letos pa samo 4 mil.; tudi viržink se je manj razprodalo. Tem bolj pa rase poraba cigaret, katerih se je v prvem četrtletju leta 1890. pokadil 220 milijonov, torej 32 mil. več kot lani v istem času. Pri vsem tem pa se Avstriji še preveč denarja spremeni v dim.

Poziv k vojaški službi. Deželne vlade so zavkazale okr. glavarstvom, da opozoré mladeniče, podvržene vojaški dolžnosti, da se smatra po postavi z dne 28. junija 1890 kot zločinstvo, oziroma prestopok, ako se kdo ne odzove — bodisi v času miru ali v času vojne — pozivu k vojaški službi. Zločinstvo se kaznuje s tremi meseci do petih let težke ječe ali pa z zaporom od enega do treh mesecev. Občine naj vsakoletno ob prikladnej priliki občinstvu prijavijo te stroge določbe postave.

Znižana voznina na južnej železnici vpelje se dne 1. prih. m.; ista tarifa se uvede tudi na ogerskih progah ter se odpravi zlata doklada.

Izpustili so iz ječe grofa A. Coronini, kojega so žandarji zaprli, ker je delalcem branil, napeljevat vodo iz dveh virov njegovega posestva v mestni vodovod goriški.

Izpuščen tiček. Minoli petek so izpustili iz koperske kletke nekdanjega kontrolorja pri tržaškem magistratu Alfonso Eberle, katerega je tukajšnjo porotno porotno sodišče l. 1886 obsodilo na 5 let ječe radi tatvine pri mestnej blagajnici. Presvitli cesar mu je zadnje leto ječe odpustil.

Zločinec A. Job, ki je doprinesel grozodajstvo v ulici Belvedere, pride, kakor slišimo, pred prihodajo poroto. Preiskava bode koncem t. m. neki že dovršena. — Radi tatvine pri urarju Cavesso na Korzu zaprli so že enajst sumnih oseb.

„Ljubljanski Zvon“ prinaša v 8. zvezku nastopno vsebino: 1. A. Aškerc: Firdūzi in derviš. Romanca. 2. y.: Resnične sanje. 3. Josip Staré: Zadruga. Povest. (Dalje.) 4. Jož. Vesel: Na Crni prsti. 5. Fran Orožen: Henry Moroton Stanley. (Konec.) 6. L. A.: Pevčovo slovó. 7. I. Kenda: Mrtvi godec. Temljinska pravljica. 8. A. Funtek: Luči, XIII, XIV. 9. Andrej Fekonja: Reformacija v Slovincih. 10. Gašpar Križnik: Narodne pripovedke iz Motnika. I. O zlategu ptiči. 11. Književna poročila: VII. Fr. Livadič: Letopis Matice Slovenske. 12. Josip Apih: Statistična črtica dijaštva avstrijskih visokih šol. — 13. Jožef Cimperman: V spomin slovesne poroke. 14. Listek.

„Učiteljskega Tovarisa“ 15. in 16. številka ima naslednjo vsebino: Vesel dogodek v Najvišji cesarski obitelji. — Melanija Sittigova, Sulednik: Estetika v ljudskejšoli — „Sl. N.“: Obrtne nadaljevalne šole in njih nadzorstvo — Fran Stegnar, Ljubljana: O dobavi učil. — Ivan Krulec, Ljubljana: Občevanje z učenci-početniki: — I. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Književnost. — Dopisi: Iz krškega okraja, iz kranjskega okraja, S. Krasa, Iz Ljubljane, Dobrova, z Dunaja, z Goriškega. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služeb — Listnica uredništva.

